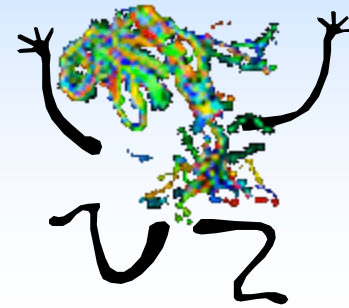
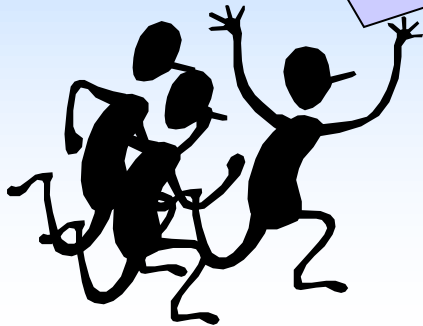

GET THAT PROTEIN!

Eller

TDDE49

Databaser och informationssäkerhet
för bioinformatik

<http://www.ida.liu.se/~TDDE49>

Lärare

- Examinator: Olaf Hartig
- FÖ: Olaf Hartig, Matus Nemec, Patrick Lambrix
- LA: Sijin Cheng, Matus Nemec
- projekt: Patrick Lambrix, Sijin Cheng
- databasadministration: Sijin Cheng
- studierektor: Patrick Lambrix
- Olaf/Matus/Sijin på engelska

Kurslitteratur

- Elmasri, R. and Navathe, S. B. Fundamentals of Database Systems, Addison Wesley.
- (Padron-McCarthy, webbkurs på Svenska)
- Anderson R, Security Engineering.
  - 2nd ed. online
- Adam Shostack: Threat Modeling.
  - online via LiU (biblioteket)
- Lab + projekt: på hemsidan

Databaser

- Ett (av flera) sätt att lagra data i elektronisk format
- Används i det vardagliga livet: bank, bokning av hotell eller resa, sökning i biblioteket, handla
- nyare tillämpningar: multimediadatabaser, geografiska informationssystem, realtiddatabaser

Databaser

- databashanteringssystem (DBMS): en uppsättning program som tillåter en användare att skapa och underhålla en databas
- databassystem = databas + databashanteringssystem

Bioinformatik

- Kända sekvenser samlas i en stor databas. Insamlande och studier av sekvenser och jämförelser av sekvensernas uppbyggnad i olika organismer kallas bioinformatik. Forskningen inom bioinformatik är beroende av avancerad datalogi och matematik. (forskningsrådets strategidokument 2000)

Bioinformatik

- Bioinformatics: research, development, or application of computational tools and approaches for expanding the use of biological, medical, behavioral or health data, including those to acquire, store, organize, archive, analyze or visualize data. (National Institutes of Health)

Bioinformatik

Ämnen på ISMB:

- protein structure and modeling
- sequence motifs, alignments and families
- networks and modeling
- gene structure, regulation and modeling
- sequence and phylogeny
- databases, information and knowledge management

TDDE49 Databaser och informationssäkerhet för Bioinformatik

- Denna kurs: fokus på biologiska databanker

Relation med andra kurser inom TB-programmet:

- förkunskaper: molekylärbiologi,
programmering
- bioinformatik - översikt och tillämpningar

Årets ändringar i kursen

Ändringar:

- Online (covid19)
- Namnbyte
- Informationssäkerhet tillkommer (nya föreläsningar och nya labbar)
- Information retrieval, semi-strukturerad data, teoretiska delar av relationsdatabaser utgår.
- Nya labbar för databasdelen.
- Flipped classroom för databasföreläsningarna.

Årets ändringar i kursen

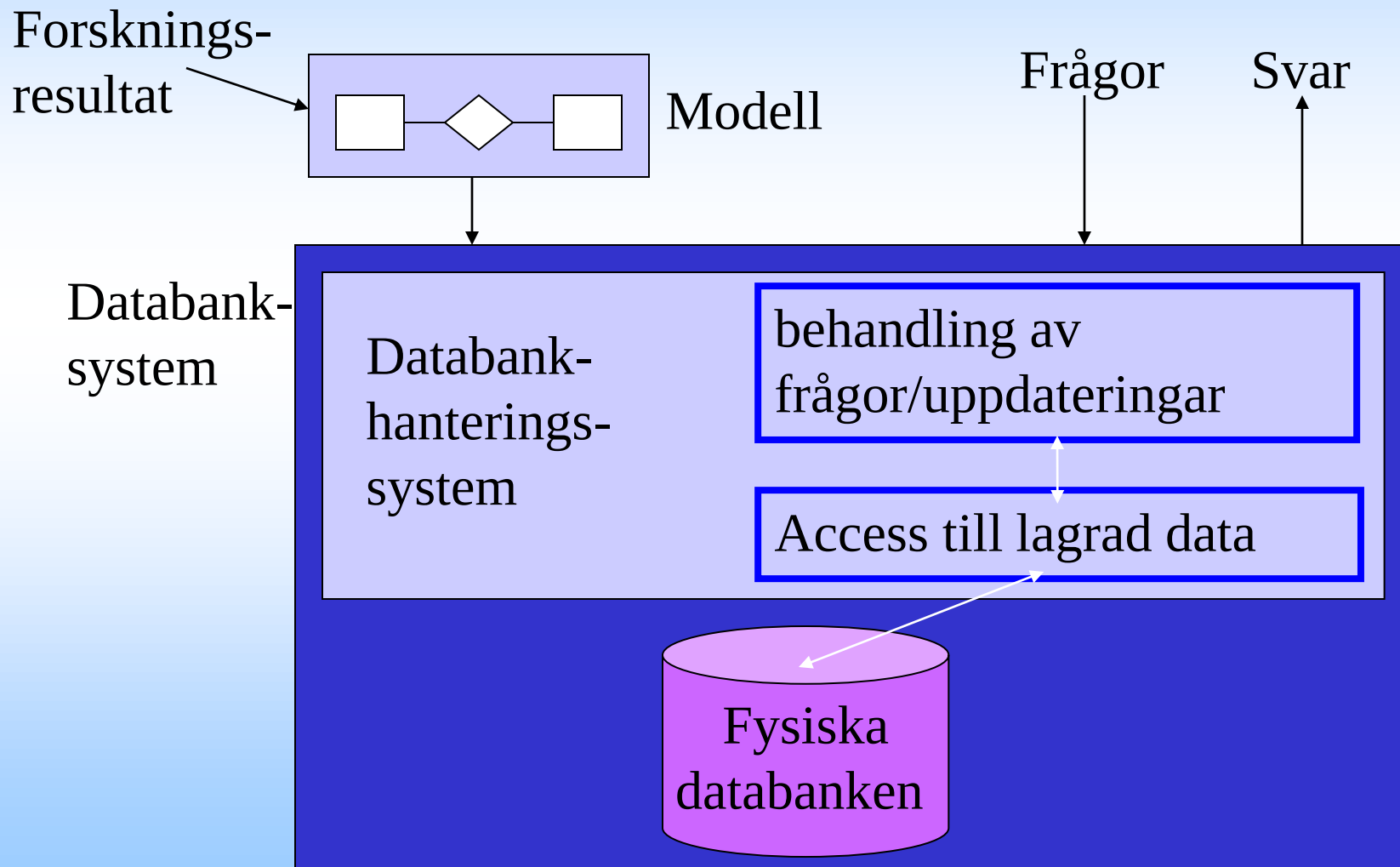
Tidigare ändringar:

- Separat inledning
- Genomgång projektbeskrivning
- Ändring inledning labbarna

Biologiska databanker

- biologisk data i elektronisk format
- exempel: SWISS-PROT/UniProt, EMBL, DDBJ, PDB, GENBANK, KEGG, ACEDB
- används dagligen i forskningen

Biologiska databanker

Frågeställningar

- Vilken information lagrar man?
- Hur lagras informationen? (hög och låg nivå)
- Hur accessar man informationen?
(användarnivå, systemnivå)
- Hur återställer man en databank efter crash?
- Hur kan flera användare accessa och uppdatera informationen samtidigt?

Personer

- databankadministratör
  - databankdesigner
  - användare ('end user')
  - programmerare av tillämpningar
-
- DBMS designer
  - utvecklare av verktyg
  - operator, underhåll

1 tgctacccgc gcccgggctt ctgggggtgt ccccaaccac ggcccagccc tgccacaccc
61 cccgcccccg gcctccgcag ctccggcatgg gcgcgggggt gctcgtcctg ggcgcctccg
121 agccccggtaa cctgtcgtcg gccgcaccgc tccccgacgg cgcggccacc gcggcgcggc
181 tgctgggtgcc cgcgtcgccg cccgcctcgt tgctgcctcc cgccagcgaa agccccgagc
241 cgctgtctca gcagtggaca gcgggcatgg gtctgtctgat ggcgctcatc gtgctgtca
301 tcgtggcggg caatgtgctg gtgatcgtgg ccatcgccaa gacgccgcgg ctgcagacgc
361 tcaccaacct cttcatcatg tcctggcca gcgccgacct ggtcatgggg ctgctgggtg
421 tgccgttcgg gccaccatc gtggtgtggg gccgctggga gtacggctcc ttcttctcg
481 agctgtggac ctacgtggac gtgctgtgcg tgacggccag catcgagacc ctgtgtgtca
541 ttgcctgga ccgtacctc gccatcacct cgccttccg ctaccagagc ctgtgacgc
601 gcgcgcgggc gcggggcctc gtgtgcaccg tgtgggcat ctcggcctg gtgtcctcc
661 tgccatcct catgcactgg tggcgggcgg agagcgacga ggcgcgccgc tgctacaacg
721 acccaagtg ctgcgactc gtcaccaacc gggcctacgc catcgctcg tccgtagtct
781 cttctacgt gccctgtgc atcatggcct tcgtgtacct gcgggtgttc cgcgagggcc
841 agaagcaggt gaagaagatc gacagctgcg agcgccgtt ctcggcggc ccagcgcggc
901 cgcctcgc ctcgcctcg cccgtccccg cgcgcgcc gccgcccga cccccgcgc
961 ccgcgccgc cgccgccacc gcccgcctgg ccaacggcg tgccggtaag cggcgccct
1021 cgcgcctcgt ggccctacgc gagcagaagg cgctcaagac gctgggcatc atcatgggcg
1081 ttctacgct ctgtggctg ccttcttc tggccaacgt ggtgaaggcc ttccaccgcg
1141 agctggtgcc cgaccgcctc ttcgtctct tcaactggct gggctacgc aactcgccct
1201 tcaaccccat catctactgc cgcagccccg acttcgcaa ggccttcag ggactgtct
1261 gctgcgcgcg cagggtgcc cgccggcgcc acgcgacca cggagaccgg ccgcgcgcct
1321 cgggtgtct ggcccgccc ggacccccgc catgcccgg ggccgcctcg gacgacgacg
1381 acgacgatgt cgtcggggcc acgcgcccc gcgcctgct ggagccctgg gccggctgca
1441 acggcggggc ggcggcggac agcgactcga gcctggacga gccgtgccgc cccggcttcg
1501 cctcggaatc caaggtgtag ggcccgcg gcggcgcgga ctccgggcac ggcttccag
1561 gggaacgagg agatctgtgt ttacttaaga ccgatagcag gtgaactcga agcccacaat
1621 cctcgtctga atcatccgag gcaaagagaa aagccacgga ccgttcaca aaaaggaaag
1681 ttgggaagg gatgggagag tggctgctg atgttcctg ttg

DEFINITION	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor
ACCESSION	NM_000684
SOURCE ORGANISM	human
REFERENCE	1
AUTHORS	Frielle, Collins, Daniel, Caron, Lefkowitz, Kobilka
TITLE	Cloning of the cDNA for the human beta 1-adrenergic receptor
REFERENCE	2
AUTHORS	Frielle, Kobilka, Lefkowitz, Caron
TITLE	Human beta 1- and beta 2-adrenergic receptors: structurally and functionally related receptors derived from distinct genes

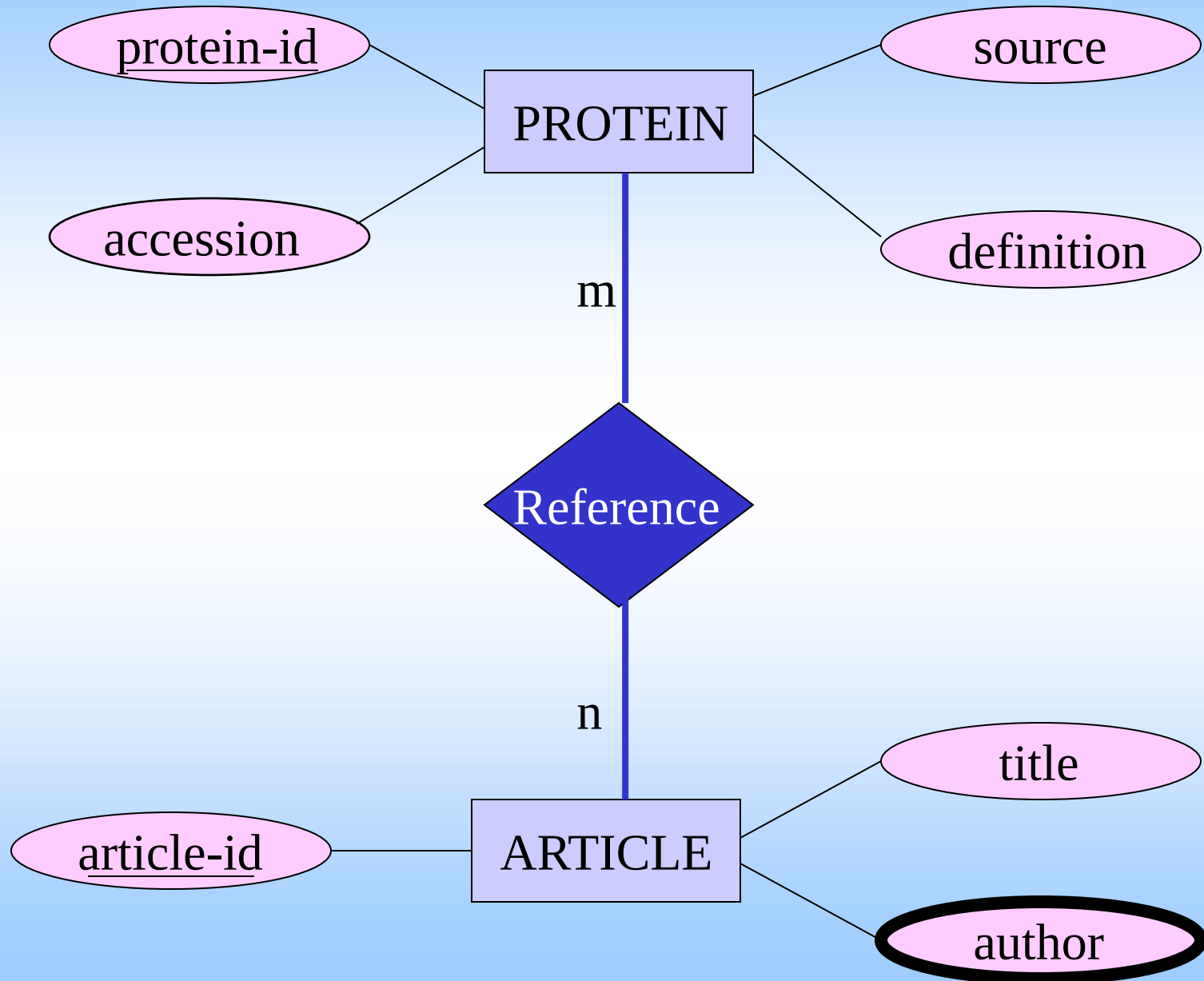
Vilken information lagrar man?

- Modell av verkligheten
  - Entity-Relationship modell (ER)
  - Unified Modeling Language (UML)

Entity-Relationship

- entiteter och attribut
- entitetstyper
- nyckelattribut
- relationer
- kardinalitetsvillkor

Entity-relationship

Hur lagras informationen?
(hög nivå)

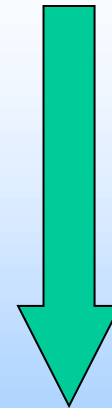
Hur accessar man informationen?
(användarnivå)

- Text (IR)
- Semistrukturerad data
- Datamodeller (DB)
- Regler + Fakta (KB)

struktur

precision

Text - Information Retrieval

- sökning baseras på ord
- konceptuella modeller:
  - boolesk, vektor, probabilistisk, ...
- filmodell:
  - flat fil, inverterad fil, ...

IR - Filmodell: inverterad fil

inverterad fil

WORD	HITS	LINK
...	...	...
adrenergic	32	
...	...	...
cloning	53	
...	...	...
receptor	22	
...	...	...

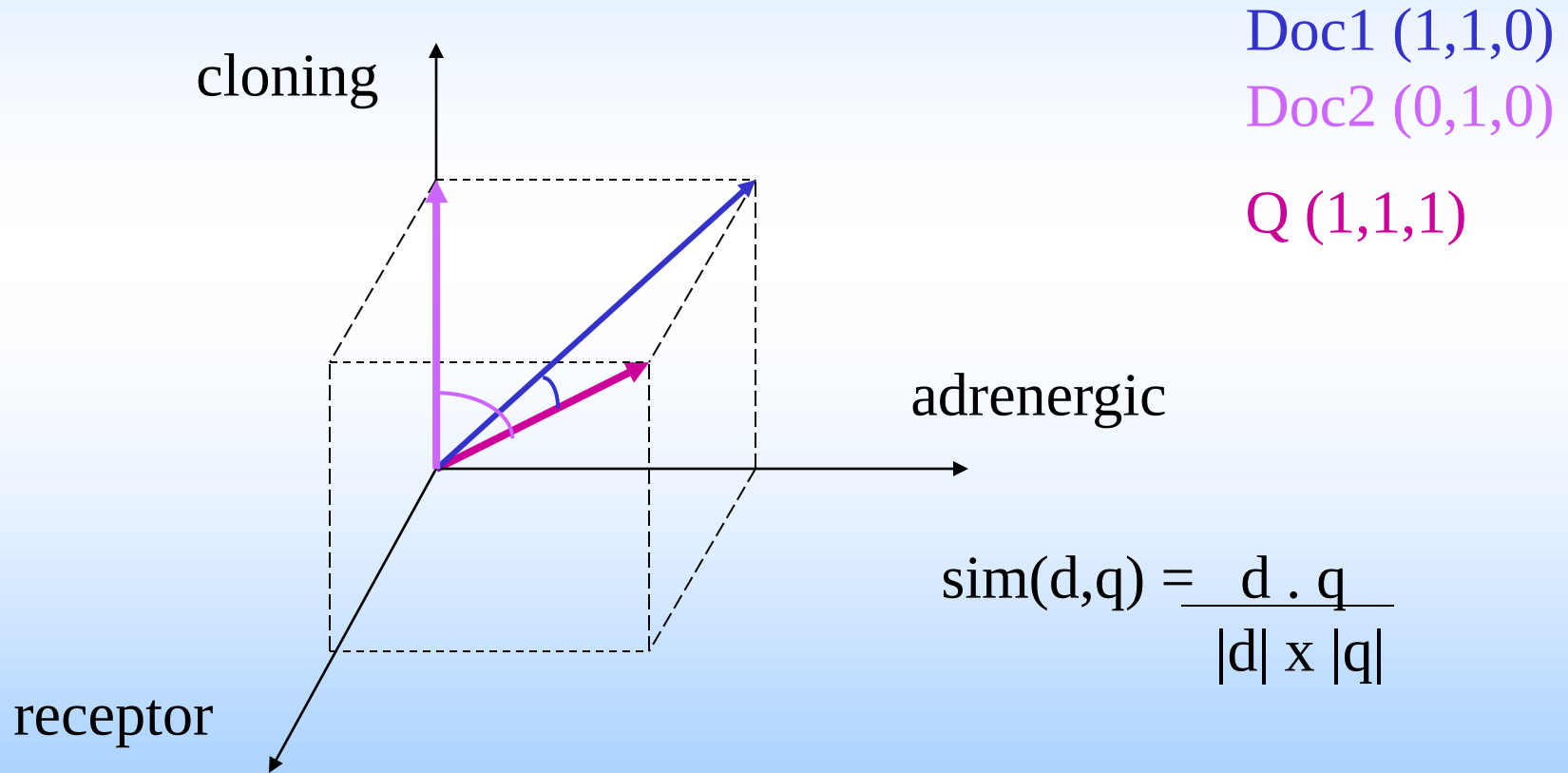
anslagningsfil

DOC#	LINK
...	...
1	
5	
...	...
1	
2	
5	
...	...

dokumentfil

DOCUMENTS
Doc1
Doc2
...

Vektormodellen (förenklad)

Databaser

- Relationsdatabaser:
  - modell: tabeller + relationsalgebran
  - frågespråk (SQL)
- Objektorienterade databaser:
  - modell: fortlevande objekt, meddelande, inkapsling, ärvning
  - frågespråk (t.ex. OQL)
- System: GDB (R), ACEDB (OO)

Relationsdatabaser

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE

ARTICLE-ID	AUTHOR	TITLE
1	Frielle	Cloning of the cDNA for the human ....
1	Collins	Cloning of the cDNA for the human ....
1	Daniel	Cloning of the cDNA for the human ....
1	Caron	Cloning of the cDNA for the human ....
1	Lefkowitz	Cloning of the cDNA for the human ....
1	Kobilka	Cloning of the cDNA for the human ....
2	Frielle	Human beta 1- and beta 2-adrenergic receptors
2	Kobilka	Human beta 1- and beta 2-adrenergic receptors
2	Lefkowitz	Human beta 1- and beta 2-adrenergic receptors
2	Caron	Human beta 1- and beta 2-adrenergic receptors

Relationsdatabaser

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE-AUTHOR

ARTICLE-ID	AUTHOR
1	Frielle
1	Collins
1	Daniel
1	Caron
1	Lefkowitz
1	Kobilka
2	Frielle
2	Kobilka
2	Lefkowitz
2	Caron

ARTICLE-TITLE

ARTICLE-ID	TITLE
1	Cloning of the cDNA for the human beta 1-adrenergic receptor
2	Human beta 1- and beta 2- adrenergic receptors: structurally and functionally related receptors derived from distinct genes

SQL

```
select source  
from protein  
where accession = NM_000684;
```

Vilka kolumner?
Vilka tabeller?
Vilka rader?

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

SQL

```
select title
from protein, article-title, reference
where protein.accession = NM_000684
and protein.protein-id
      = reference.protein-id
and reference.article-id
      = article-title.article-id;
```

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE-TITLE

ARTICLE-ID	TITLE
1	Cloning of the ...
2	Human beta 1- ...

SQL

```
select title
from protein, article-title, reference
where protein.accession = NM_000684
and protein.protein-id
      = reference.protein-id
and reference.article-id
      = article-title.article-id;
```

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE-TITLE

ARTICLE-ID	TITLE
1	Cloning of the ...
2	Human beta 1- ...

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

SQL

```
select title
from protein, article-title, reference
where protein.accession = NM_000684
and protein.protein-id
      = reference.protein-id
and reference.article-id
      = article-title.article-id;
```

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE-TITLE

ARTICLE-ID	TITLE
1	Cloning of the ...
2	Human beta 1- ...

PROTEIN

REFERENCE

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE	PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human	1	1
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human	1	2

SQL

```
select title
from protein, article-title, reference
where protein.accession = NM_000684
and protein.protein-id
      = reference.protein-id
and reference.article-id
      = article-title.article-id;
```

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE-TITLE

ARTICLE-ID	TITLE
1	Cloning of the ...
2	Human beta 1- ...

				REFERENCE ARTICLE-TITLE			
PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE	PROTEIN-ID	ARTICLE-ID	ARTICLE-ID	TITLE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human	1	1	1	Cloning of the ...
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human	1	2	2	Human beta 1- ...

SQL

```
select title
from protein, article-title, reference
where protein.accession = NM_000684
and protein.protein-id
      = reference.protein-id
and reference.article-id
      = article-title.article-id;
```

PROTEIN

PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human

REFERENCE

PROTEIN-ID	ARTICLE-ID
1	1
1	2

ARTICLE-TITLE

ARTICLE-ID	TITLE
1	Cloning of the ...
2	Human beta 1- ...

				REFERENCE ARTICLE-TITLE			
PROTEIN-ID	ACCESSION	DEFINITION	SOURCE	PROTEIN-ID	ARTICLE-ID	ARTICLE-ID	TITLE
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human	1	1	1	Cloning of the ...
1	NM_000684	Homo sapiens adrenergic, beta-1-, receptor	human	1	2	2	Human beta 1- ...

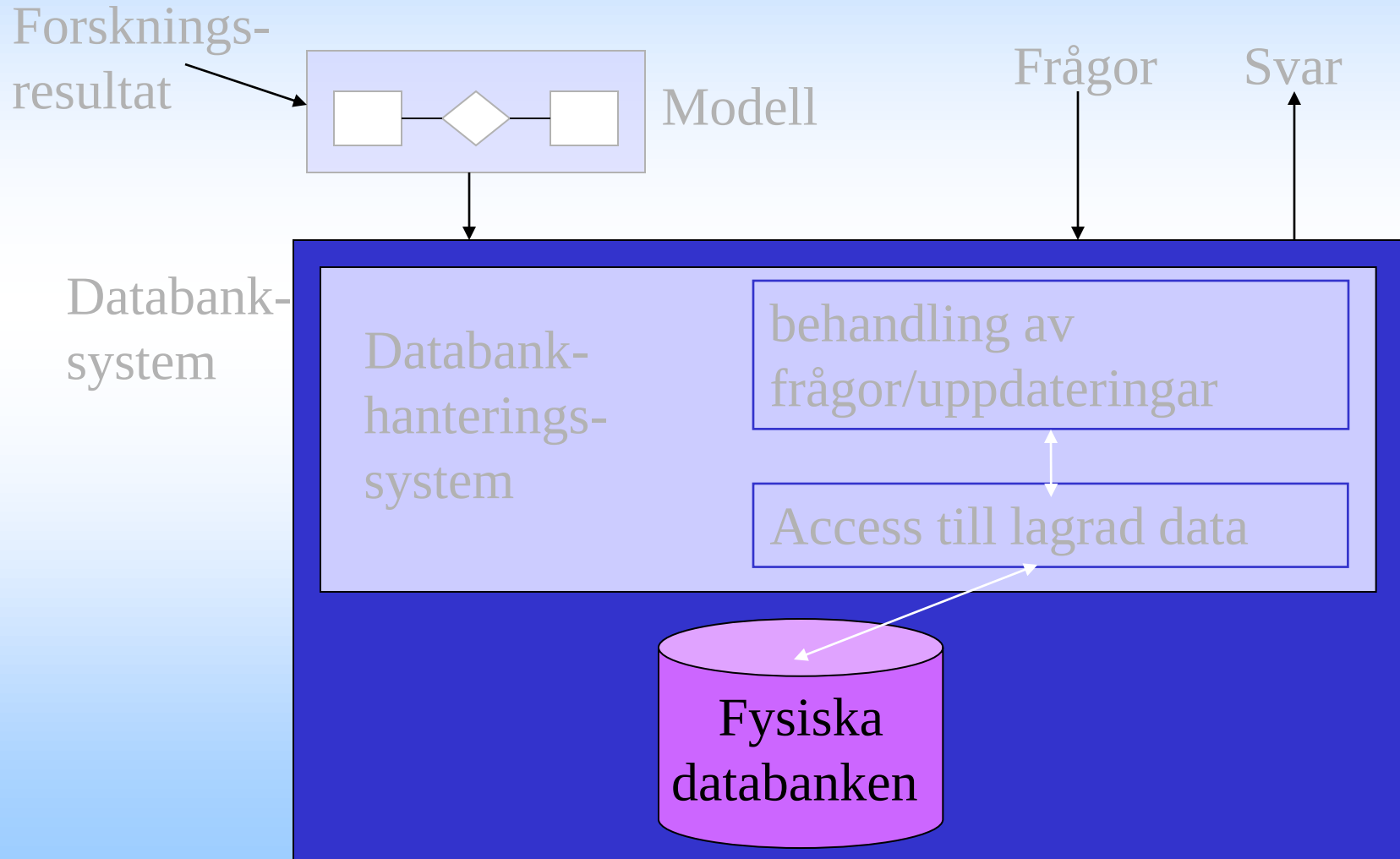
TITLE

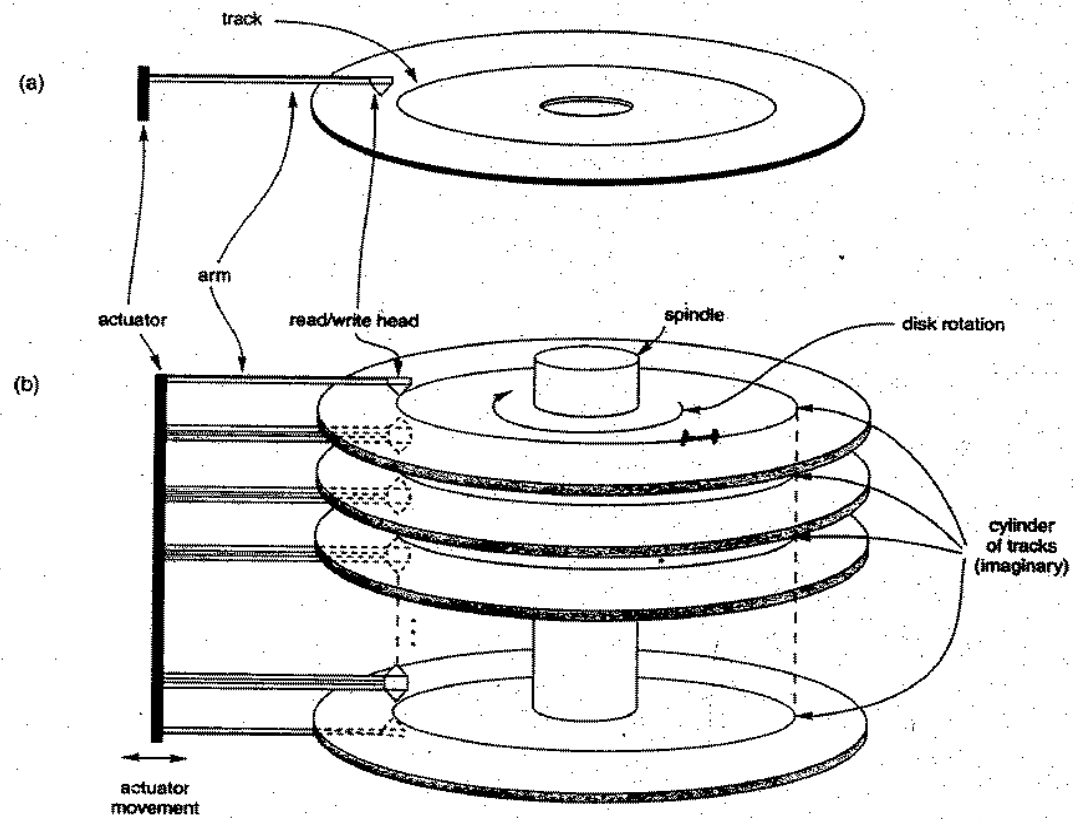

Cloning of the ...

Human beta 1- ...

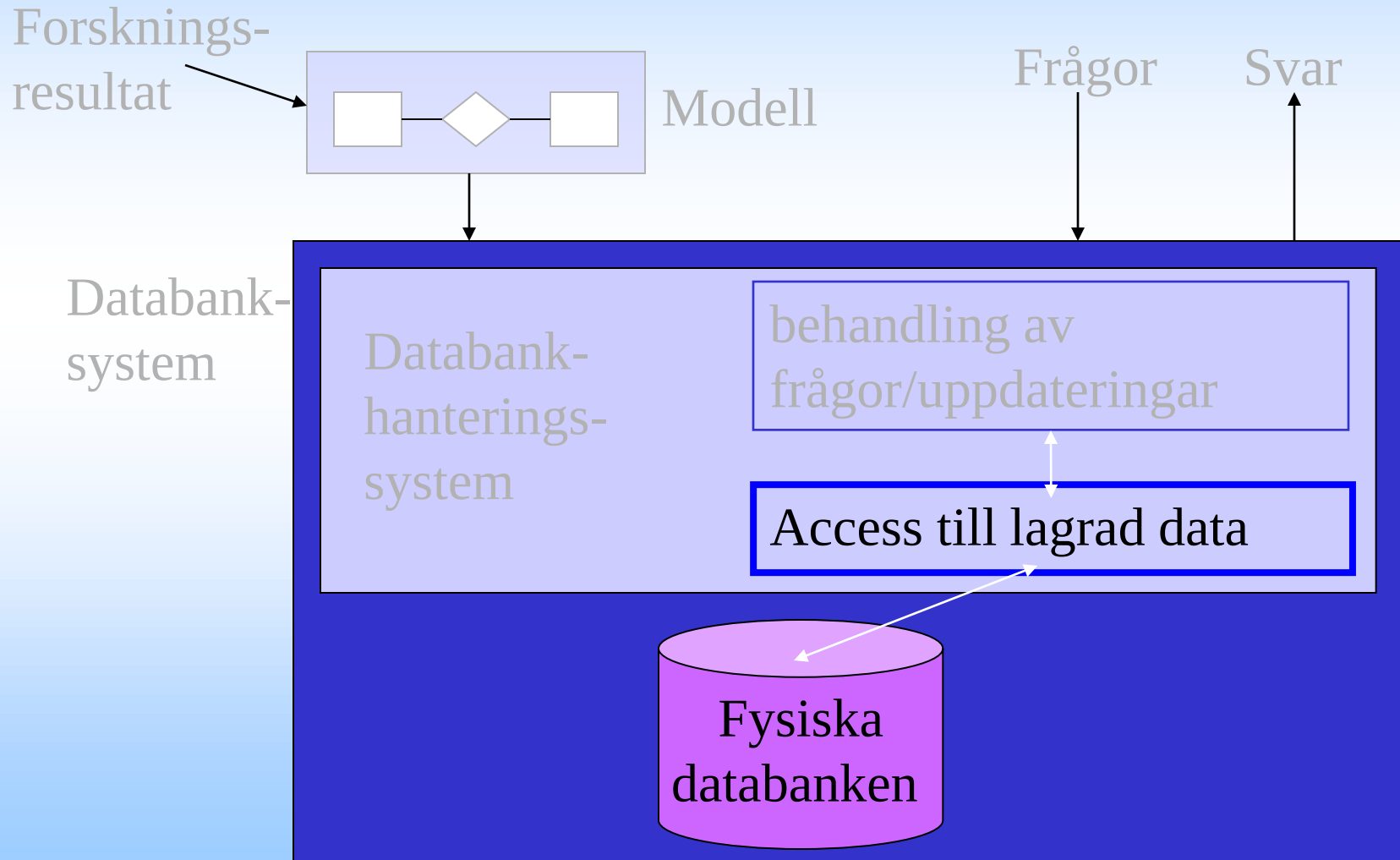
Hur lagras informationen? (låg nivå)

Figure 5.1 (a) A single-sided disk with read/write hardware. (b) A disk pack with read/write hardware.

Hur accessar man informationen? (systemnivå)

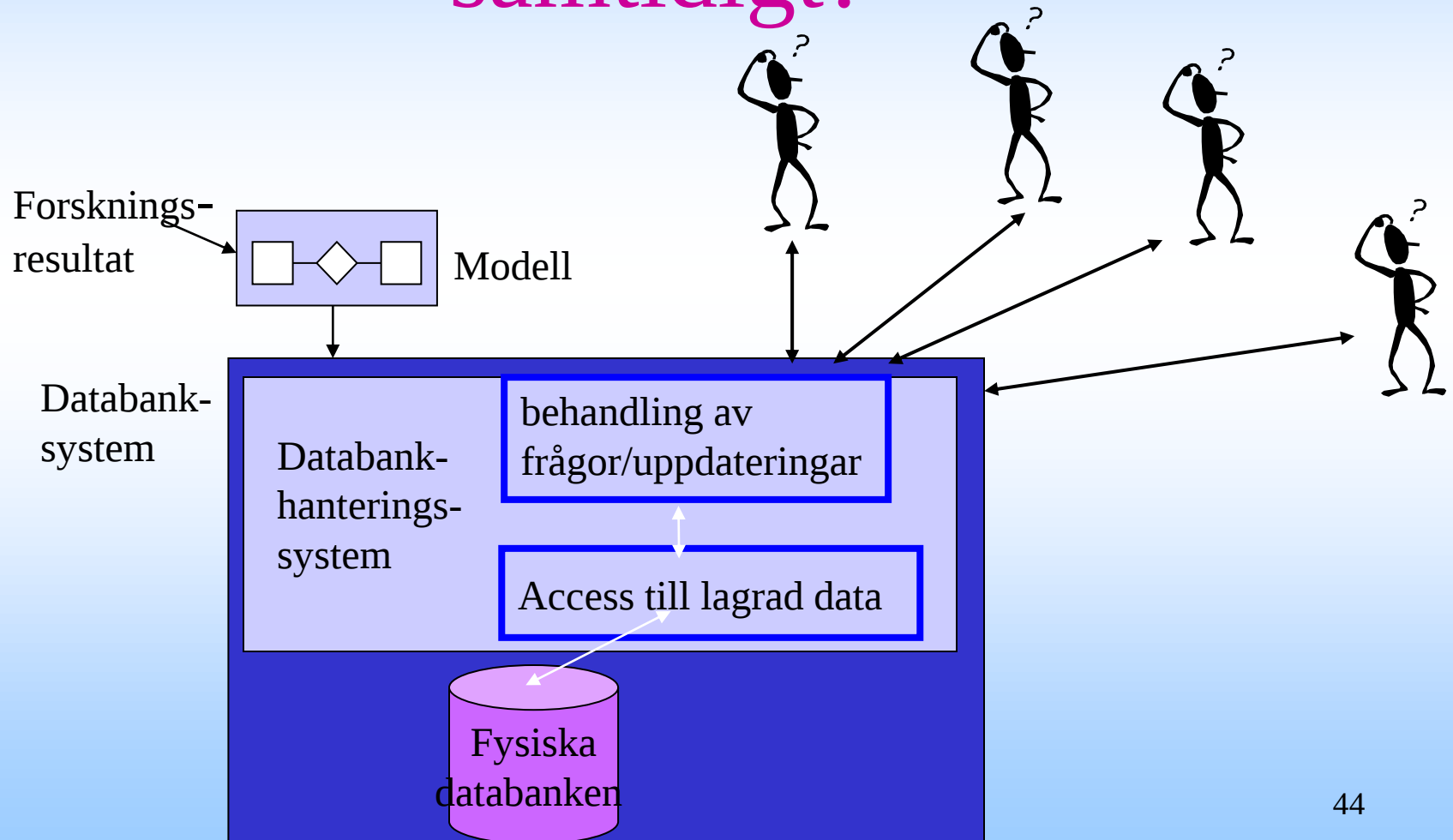

Hur återställer man en databank efter crash?

Återställning vid

- datorstop (system crash)
- systemfel
- samtidighetsfel (flera användare)
- skivfel
- katastrofer

Hur kan flera användare accessa och uppdatera informationen samtidigt?

Flera användare

Administratör 1

TID

Administratör 2

Read(Antal-proteiner)

Antal-proteiner =
Antal-proteiner + 30

Write(Antal-proteiner)

Read(Antal-proteiner)

Antal-proteiner =
Antal-proteiner + 25

Write(Antal-proteiner)

Flera användare

DB

Antal-proteiner: 150

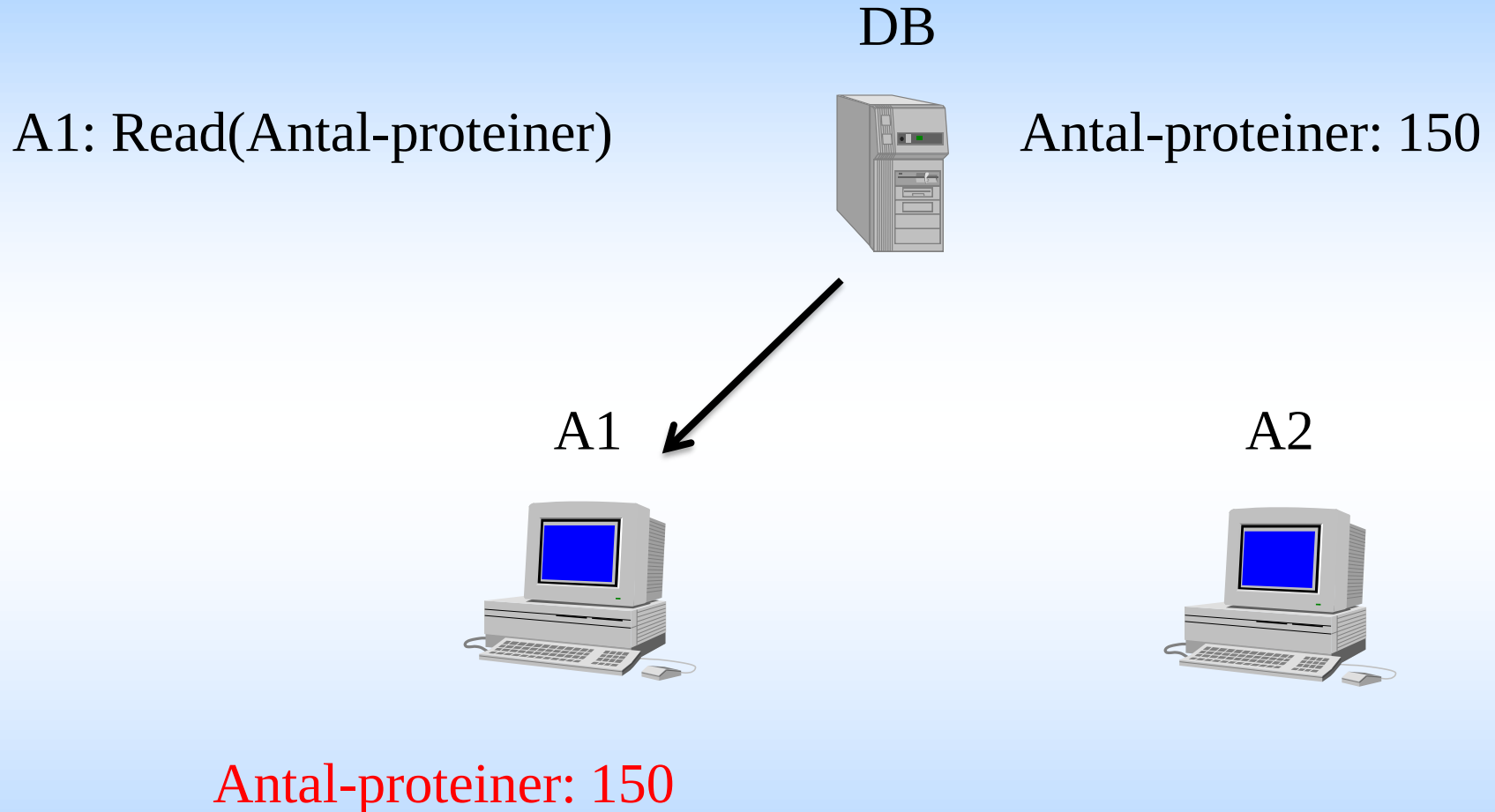
A1

A2

Flera användare

Flera användare

DB

A1: Antal-proteiner =
Antal-proteiner + 30

Antal-proteiner: 150

A1

A2

Antal-proteiner: 150 + 30

Flera användare

DB

A1: Antal-proteiner =
Antal-proteiner + 30

Antal-proteiner: 150

A1

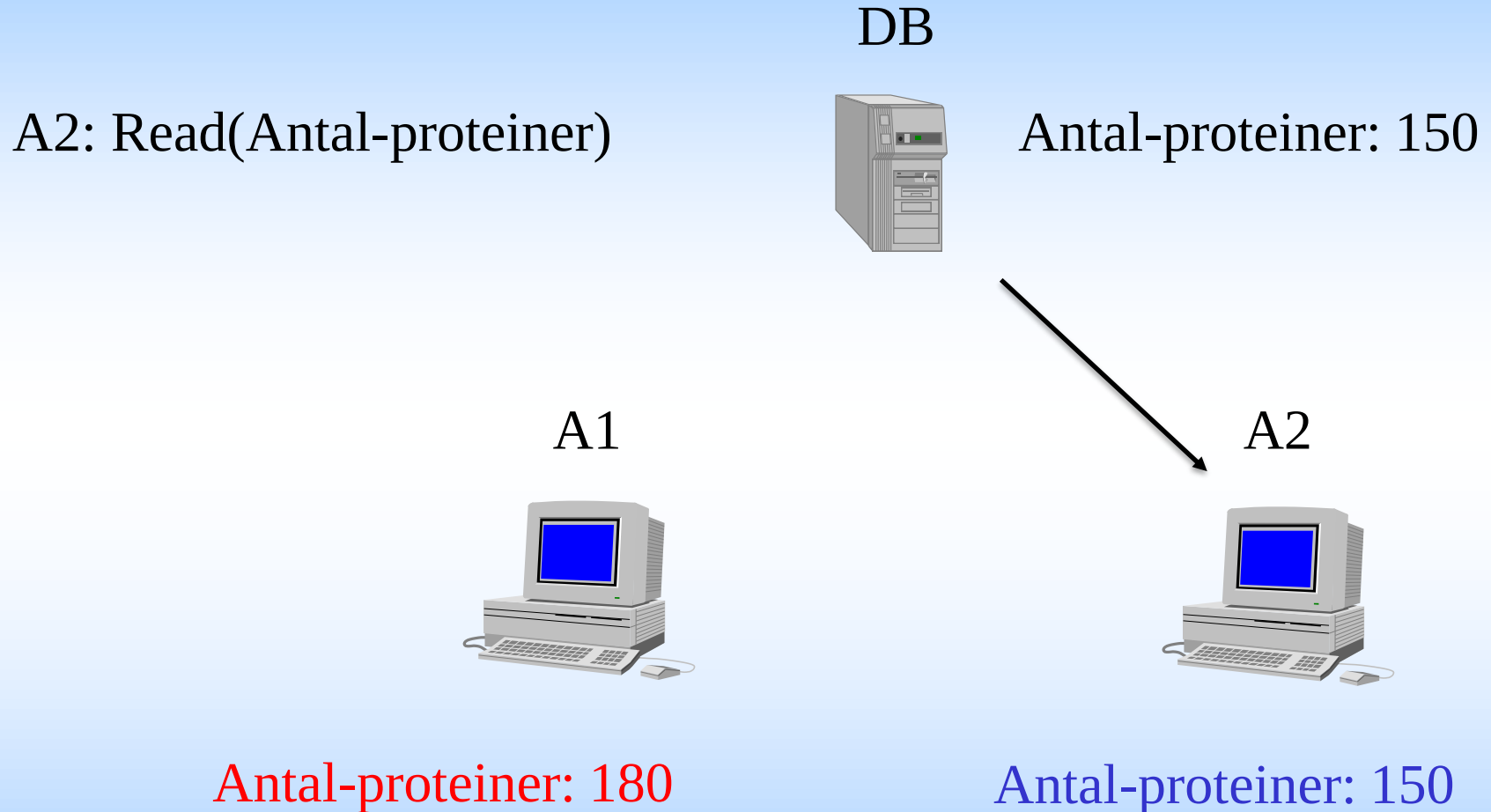

A2

Antal-proteiner: 180

Flera användare

Flera användare

DB

A2: Antal-proteiner =
Antal-proteiner + 25

Antal-proteiner: 150

A1

Antal-proteiner: 180

A2

Antal-proteiner: 150 + 25

Flera användare

DB

A2: Antal-proteiner =
Antal-proteiner + 25

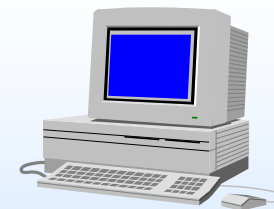
Antal-proteiner: 150

A1

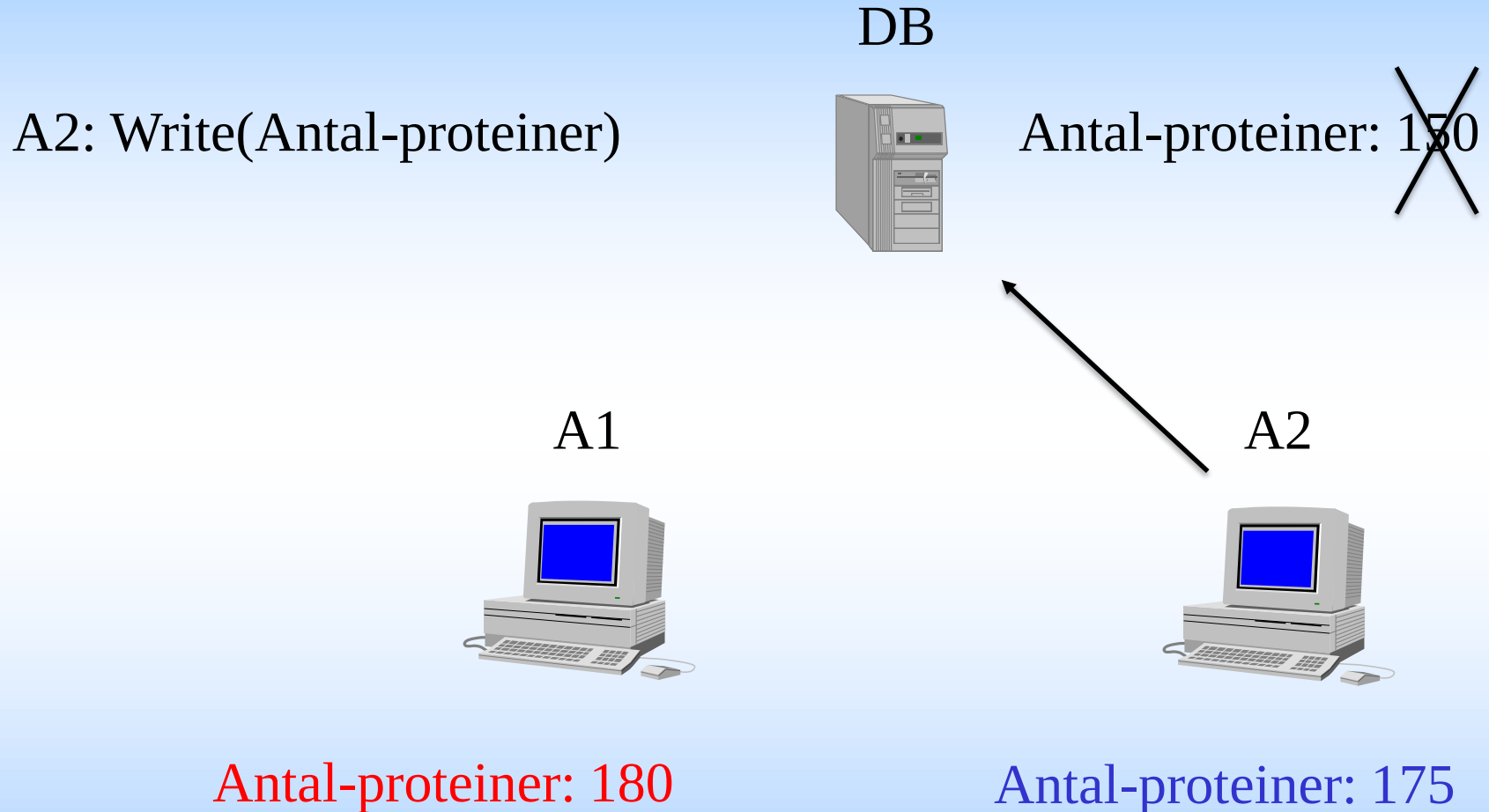
Antal-proteiner: 180

A2

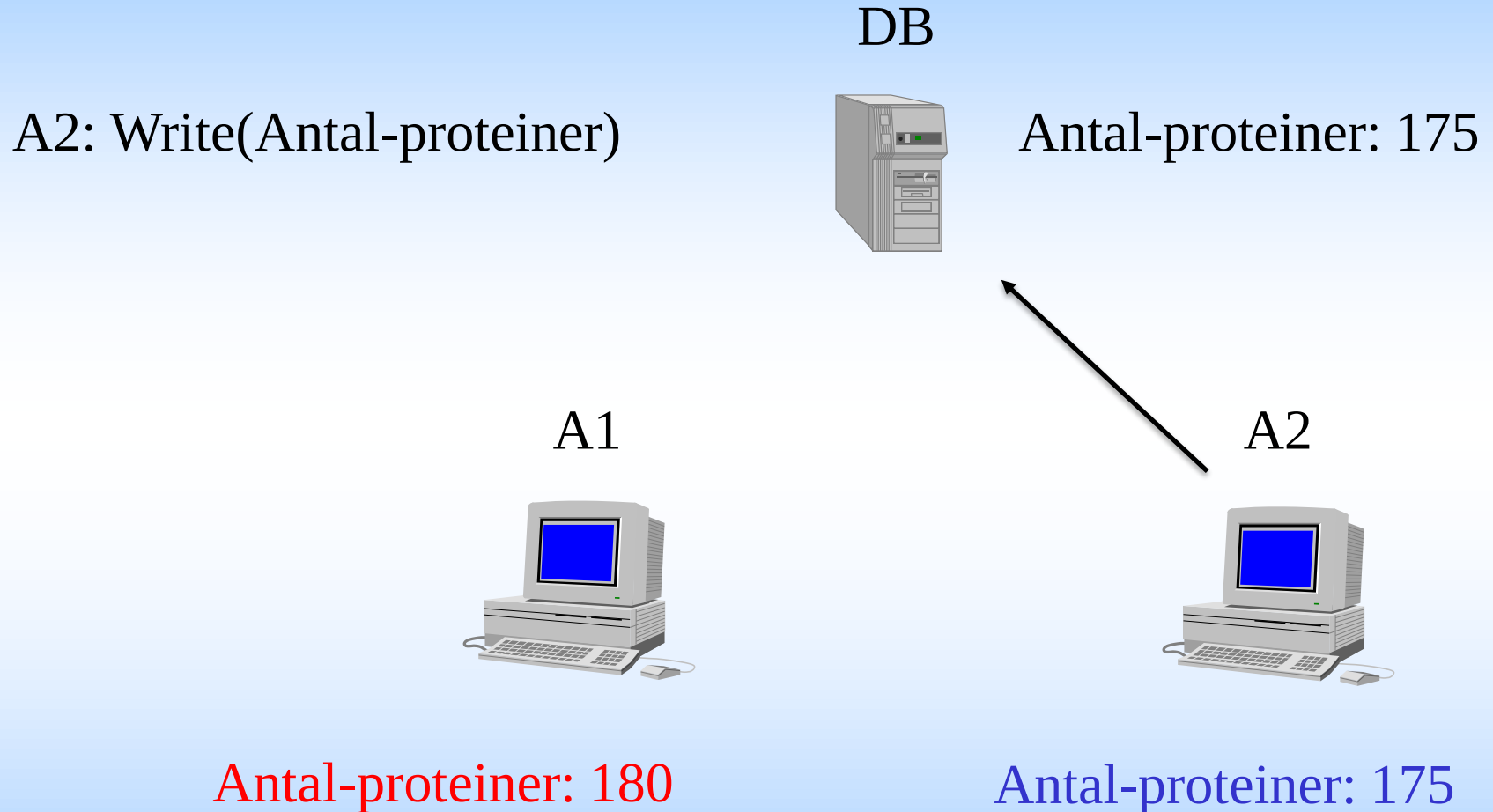

Antal-proteiner: 175

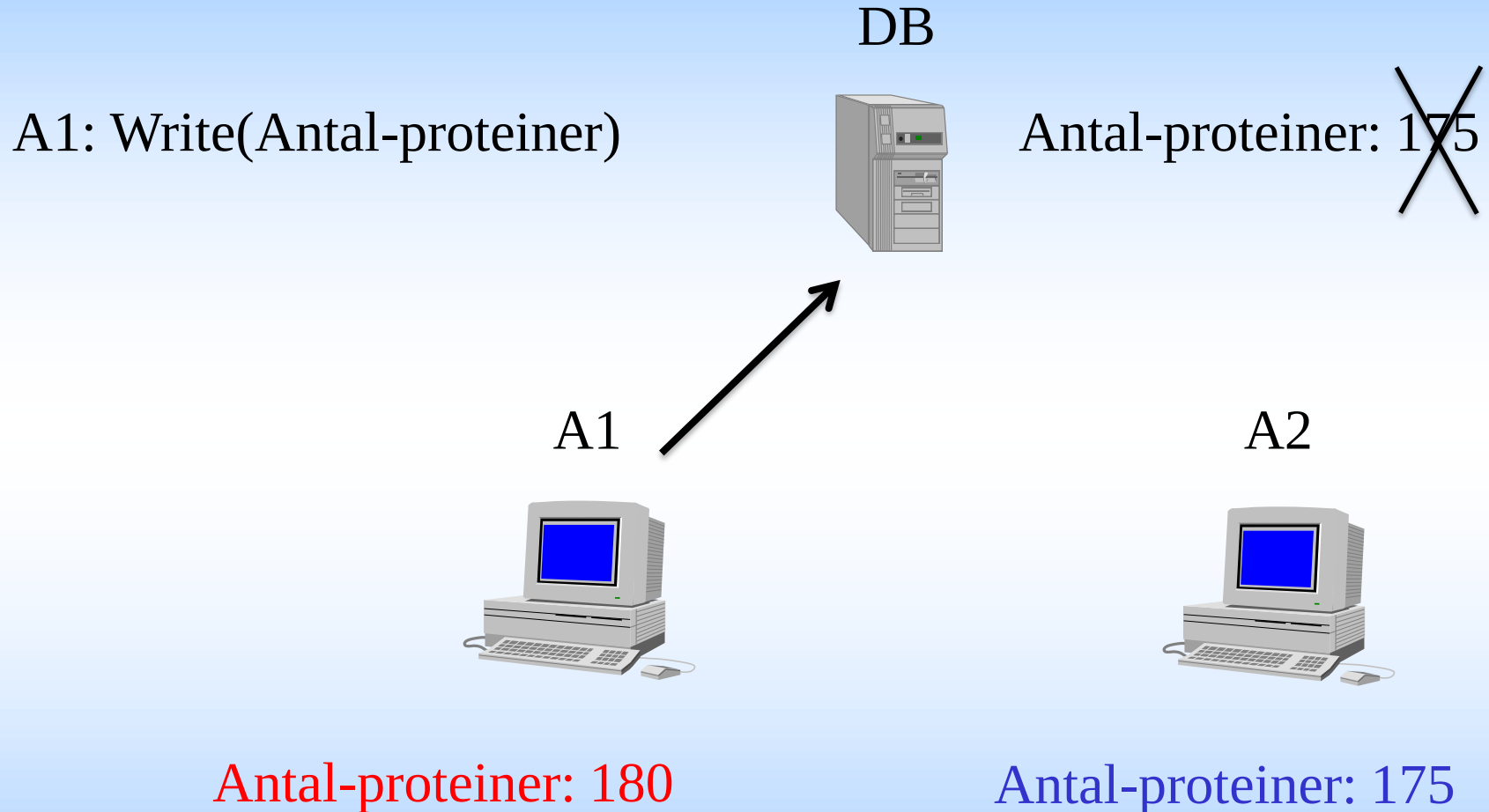
Flera användare

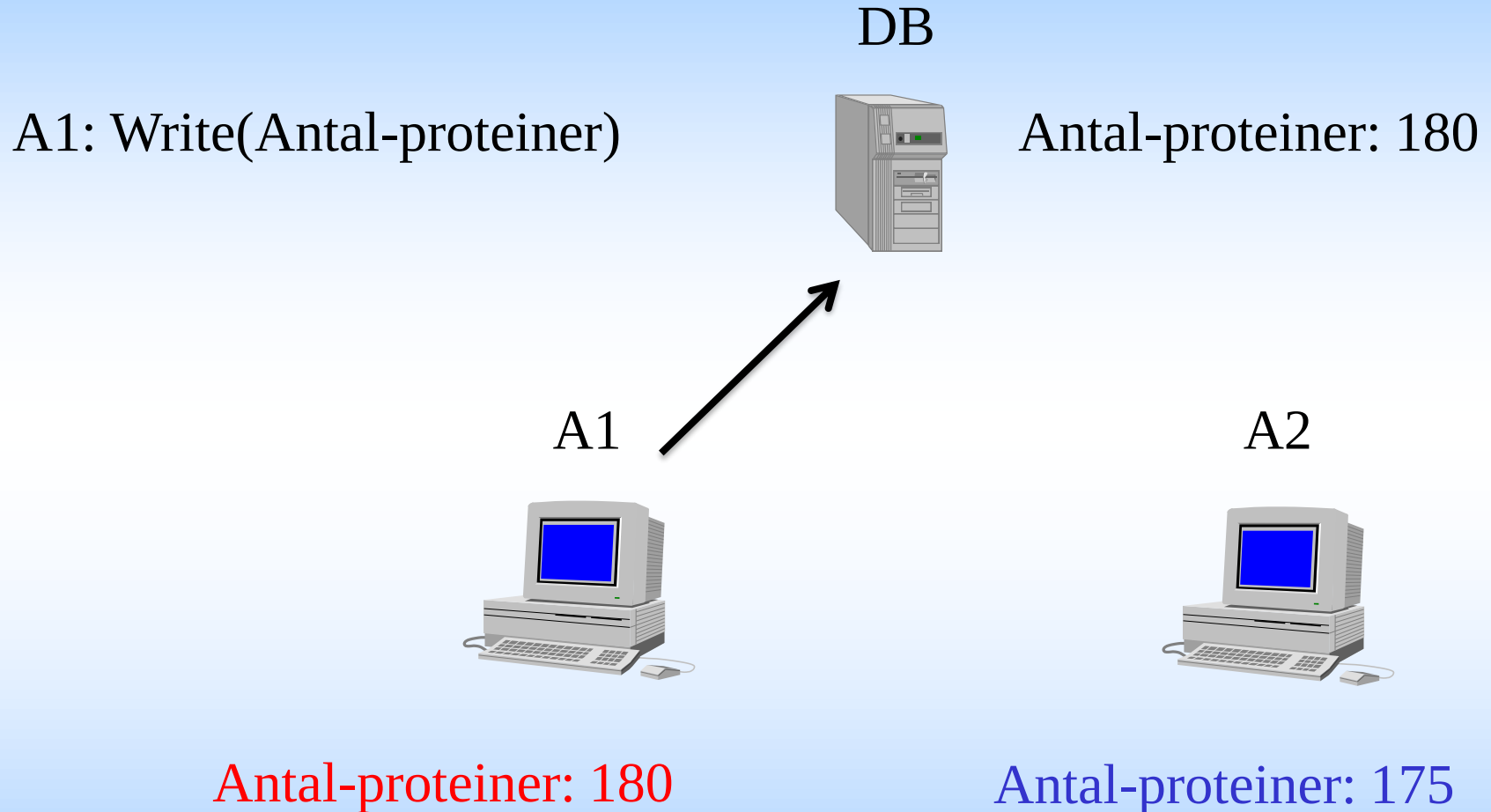
Flera användare

Flera användare

Flera användare

Flera användare

DB

Antal-proteiner: 180

Antal-proteiner: $150 + 30 + 25 = 205$

Informationssäkerhet

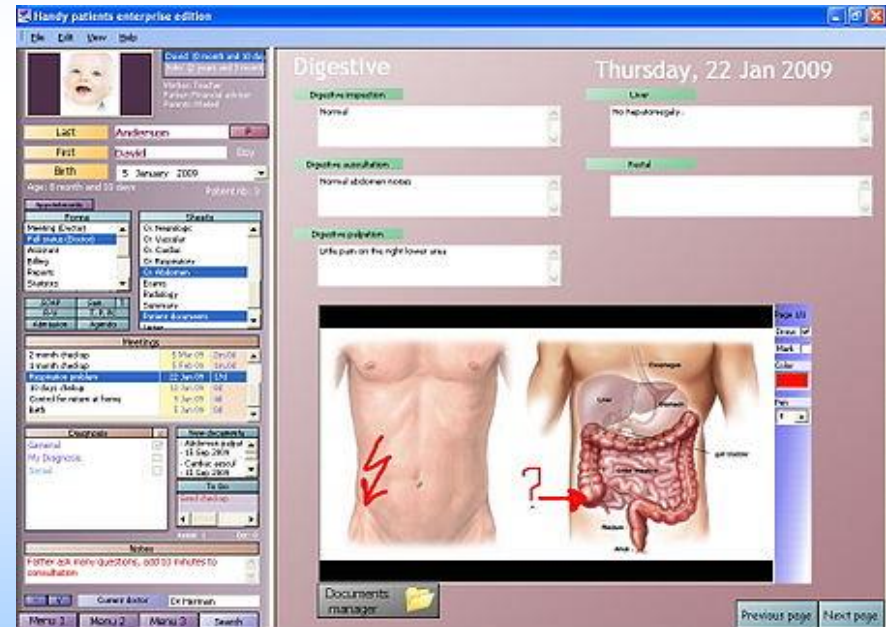
Sekretess

Enbart behöriga användare får ta del av informationen

Integritet

Korrekt och fullständig information

Tillgänglighet

Kursöversikt - FÖ

- Introduktion
- Relationsdatabaser och SQL
- Datamodellering, ER/EER diagram
- Att gå från EER diagram till relationsscheman

Kursöversikt - FÖ

- Informationssäkerhet
- Databassäkerhet

Kursöversikt - LA+projekt

- Lab1: Grundläggande SQL
- Lab2: Databasdesign och EER modellering
- Lab3: Avancerad SQL
- Lab4: Informationssäkerhet

Kursöversikt - LA+projekt

- 'Lab5': Projekt i bioinformatik
  - genomdatabas
  - proteindatabas
  - enzymdatabas
  - databas för biologiska reglersystem

Kursöversikt - LA+projekt

- Rapporteringsdeadline vid varje tentamenstillfälle
- behövs ett särskilt databaskonto
  - > automatisk vid registrering på kursen
  - databaskontona tas bort efter 1 år
- anmälan till laborationer via kurshemsidan senast 7 april

Examination

- tenta
- laborationsserie
- projekt

En kurs för TB

- Användning i senare kurser + arbete
- Unik och eftertraktad kompetens
  - Bio
  - Data
  - Förståelse av modellering + konsekvenser
(Hur modellera? Hur ställa frågor? Varför går det långsamt? Varför får man inget svar?...)

Samläsning

- Samläsning med TDDD12
(DI, I, Ii, IP, M, Mat, Y)
- Innehåll föreläsningar:
enbart databasdelen samläses
(resten:
TDDD12 databasteori
TDDE49 informationssäkerhet)

Samläsning

- labbar:
  - Flera labbar för TDDDD12
  - Mera tid för TDDE49
- Projekt:
  - Unikt projekt för TDDE49

